

ACC. N:R M. 14658: 1-4.

Landskap: Blekinge Upptecknare: Agneta Lundelöf, Lund

Härad: Östra Berättare: Gustaf König

Socken: Torhamn Berättarens yrke: l. o. s.

Uppteckningsår: 1958 Född år 1889 i Karlskrona ^(flyttade vid 3 års ålder till Torhamn)

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-4

LuF 73

Gustaf König föddes visserligen i Karlskrona, men flyttade vid 3 års ålder till [⊗]Inlängan där han bodde under sin uppväxttid och sedan som lots till 1930. Då började han som lots på ^xLångören, där han bott sen dess.

"Under min uppväxttid var det mycket fattigt här på öarna. Och någon social hjälp fick man inte på den tiden, det var bara nödställda gamla som kunde få 2-3 kr i mån.

Man fiskade mycket, men man fick ingenting betalt. Man saltade ned och for till marknaderna i Mönsterås och Kalmar, på samma sätt som man nu fryser med och skickar iväg. Seglingarna upp till Småland höll på ända till 1920 ungefär.

Mellan 1915-20 kom de första motorbåtarna hit. 1920 fick lotsbåten på Inlängan motor, och 1922 båten här. I en fiskebåt här fanns det redan tidigare motor.

Första världskriget var svåra år här, då svalt vi i skärgården. 1918-20 var de värsta jag någonsin upplevt. 1918 låg jag till sjöss och då blev jag en gång ordentligt sjuk av ren svält. Mellankrigstiden var ganska god, och på sista tiden har fiskeflottan arbetat upp sig fint.

Förr i världen fick lotsarna fiska också för att klara livhanken, och ändå var deras jobb värre då än nu. Både Stenshamn och Utlängan hade betalningsskyldigheter till lotsarna på Inlängan, och Stenshamn betalade i pengar och Utlängan i hö till lotsarnas kräk. Det där har även funnits i min tid.

LUF 73

⊗ Stenshamn osv.
(om st.)
x " "

En lots lön var in-te särskilt stor. När jag började hade jag 5-600 kr om året.

Elektricitet fick^{vi} 1938 eller 39 för bevakningen. Dessför-innan hade vi några stycken vindmöllor, men de gav dåligt ljus och bara när det blåste.

Nu bor här på ön knappast hälften mot för 30 år sen. Största utvandringen var till Amerika, där bor nog nu fler öbor än det finns kvar här.

Det fanns en liten handelsbod här före min tid. Vi får fara till Ungskär eller Torhamn. Nu går ju postbåten och den tar mjölk och varor till oss, och nu som förr får lotsbåten gå in om postbåten inte går. Var 14:de dag går lotsbåten alltid in, och sen har ju alla egna båtar. Tills 1914 hade vi regelbunden daglig skärgårdstrafik, men den får vi klara oss utan nu.

Posten fick vi hämta själva i Torhamn förr, sen gick en segelbåt 2-3-ggr i veckan och nu har moterbåten gått daglig trafik rätt länge.

Till stenhuggeriet på Inlängan var det några som for härifrån. Men efter första världskriget slutade det. Något jordbruk finns in-te annat än på Utlängan, men det finns djur på alla öarna utom Stenshamn. D.v.s. inte numera, ingen vill besvara sig med dem.

Här på Långören har kvinnorna alltid varit duktiga att väva, och det har de kunnat tjäna lite på. Mindre nu för tiden.

De fattiga bodde i små stugor med torvtak, och hade bara ett rum, kammare och förstuga. De större husen var i timmer och med tegel. Det var mellan krigen, nån gång efter 1920 som man började bygga om sina gamla hus eller bygga nya.

Ända möblerna i de små stugorna var egentligen sängar för en eller två stycken. Fick inte rum så mycket mer då de ofta hade 10-12 barn.

I gårdarna hade man i dagligstugan 2 sängar och soffa. Sängarna var uppbäddade med fjäderdynor och bolster som var stoppade med sjöfågelfjäder. Så hade man ett slagbord med stolar, en skänk och före min tid en stor klädkista. Golven saknade korkmattor, sådana har vi haft i 30-35 år. Trasmattor hade vi, men vävnader i övrigt var det dåligt med. Tapeter har det funnits så långt jag minns och gardiner med.

I de små stugorna hade man bara öppen spis. I gårdarna hade man det i köket --- kärlden blev sotiga och köket kallt. I rummen hade man kakelugnar och kaminer, som såg ut som en järnlåda på fyra ben och med rökstock ~~xxx~~ av tegel.

I de öppna spisarna stod kärlden på trefot, och bakom låg bakugnen så stor att man bakade stora bröd för 14 dar i stöten i den, Man bakade aldrig småbröd i dem, & men väl vetebröd och även sockerkaka, men det minns jag var en ganska ny sak.

Husgeråden var först i järn och koppar, som förtennaren kom och förtende en gång om året. Sen blev det aluminium och till

sist rostfritt.

Skola har vi haft på alla öarna en gång, men nu är det för få barn --- när det bara blir 5-6 barn kvar drar de in skolan och snart är det bara Ungskärs kvar.

Lotsarna här hade egen skola för sina barn, som staten betalade. Vi fick inte så mycket märkligare lärare för det --- men de ville att de som skulle bli lotsar hade gått för utexaminerade lärare, så det fick vi.

Till kyrkan for man nog oftare förr än nu. Min mor talade om att de brukade fara mest var söndag det gick, men så är det inte nu. Det var många som var troende då. Det kunde komma predikanter som stannade 8 dar' i sträck och bodde hemma hos oss, men nu kommer det en predikant 1-2-gånger i mån. På den tiden höll fiskarna själva möten, sjöng, talade och läste ur bibeln, och folk kom verkligen och hörde på.